

Система чинників формування національних торговельних політик

Чинники	Внутрішні	Зовнішні
Політико – правові	Пріоритети національної безпеки	Пріоритети глобальної безпеки розвитку
	Політико – ідеологічна орієнтація	Країнова диспозиція «центрів» впливу
	Участь в інтеграційних об'єднаннях і міжнародних організаціях	Стратегія міжнародних організацій
	Рівень політичної та економічної самодостатності	Конфлікти цілей зовнішніх політик країн та їх об'єднань
	Розробленість законодавства та рівень його міжнародної гармонізації	Міжнародно уніфіковані регулятивні принципи, правила, норми
Економічні	Стан і динаміка національного економічного розвитку	Стан і динаміка розвитку світової економіки
	Внутрішній попит, стан платіжного балансу	Географія і структура світового експорту/імпорту
	Національний експортний потенціал	Рівень конкуренції на міжнародних ринках
	Рівень міжнародної конкурентоспроможності товарів, фірм, галузей	Тенденції науково – технологічного розвитку

Висновки. Вступ України до СОТ матиме системні наслідки з очевидними як позитивними, так і можливими негативними впливами, виходячи з чого, своєчасна ідентифікація і врахування факторів невизначеності, кількісний вимір їх впливу на прийняття рішень управлінського характеру, формування висновків і практичних рекомендацій щодо мінімізації ризиків від членства України в СОТ вимагає нині зосередження на ретельному вдосконаленні вітчизняного законодавства, адаптації стандартів до вимог СОТ, подальшому вдосконаленні державного регулювання та вітчизняної статистики.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: Монографія: У 2 т. – Т.1/за заг. ред. Д.Г.Лук'яненка, А.М.Поручника. – К.:КНЕУ, 2006,- 816 с.
2. Економічні проблеми XXI століття: міжнародний та український виміри/ За ред.С.І.Юрія, С.В.Савельєва. - К.: Знання, 2007.- 595 с.
3. Мельник Т.М. Міжнародна торгівля товарами в умовах глобальної конкуренції: Монографія.- К.: КНТЕУ, 2007.- 396 с.

РЕЗЮМЕ

Розглянуто напрями адаптації України до новітнього інституційного середовища світової торгівлі та запропоновані методико-організаційні основи моніторингу наслідків членства України в СОТ.

Ключові слова: напрями адаптації України, інституційне середовище світової торгівлі, СОТ

РЕЗЮМЕ

Рассмотрены направления адаптации Украины к новой институциональной среде мировой торговли и предложены методико-организационные основы мониторинга последствий членства Украины в ВТО.

Ключевые слова: направления адаптации Украины, институциональная среда мировой торговли, ВТО

SUMMARY

Directions adaptation of Ukraine are considered to the new institutional environment of world trade. Methodical and organizational bases of monitoring of consequences of membership of Ukraine are offered in WTO.

Key words: direction of adaptation of Ukraine, the institutional environment of world trade, WTO

ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор, ректор Маріупольського державного гуманітарного університету, Почесний консул Республіки Кіпр в Маріуполі

Світове господарство неоднорідне, а національні економіки, які його формують, відрізняються за своєю соціальною структурою, політичним устроєм, рівнем розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, а також характером участі в міжнародних економічних відносинах. Розвиток і поглиблення міжнародного розподілу праці, масштабів і ролі міжнародних економічних відносин актуалізують проблеми взаємозалежності країн. Сьогодні неможливо назвати країну в світі з повною економічною незалежністю. В реальності це пов'язано з господарською і політичною ізоляцією. Чинником зменшення небезпеки економічної залежності та її наслідків в сучасних умовах стає посилення взаємозв'язку економік країн-партнерів, внаслідок чого кожна із сторін прагне встановлення стабільних зв'язків, оскільки їх порушення означає втрати для кожної зі сторін.

Національна економічна безпека характеризується створенням і підтримкою на національному рівні необхідних і достатніх умов для стійкого, поступального розвитку господарства країни, соціальних, екологічних, політичних, культурно-правових і психологічних компонентів. *Міжнародна економічна безпека* полягає в створенні і забезпеченні функціонування безпосередньо системи світогосподарських зв'язків, зокрема міжнародних економічних відносин, а також взаємодії національних економік і їх основних блоків, що забезпечують стійкий господарський розвиток світової спільноти в цілому, його регіонів і національних економік країн. Досягнення цілей міжнародної і національної економічної безпеки можливе лише на основі подальшого розвитку і поглиблення міжнародного розподілу праці, стійкого і масштабного світогосподарського обміну і взаємодії національних економік, ліквідації штучних бар'єрів.

Вже на ранніх стадіях інтернаціоналізації економіки державам доводилося вступати у договірні відносини між собою і брати на себе різні зобов'язання, які неминуче в тій чи іншій мірі обмежували свободу дій національних влад, тобто де-факто звужували державний суверенітет. І чим різноманітніше й інтенсивніше стає господарська, політична, науково-технічна і культурна взаємодія різних країн, тим більше обмежується реальна можливість національних держав здійснювати незалежну внутрішню і зовнішню політику. Розрив між державним суверенітетом де-юре і його суверенітетом де-факто неухильно зростає. На тлі розвитку науково-технічного потенціалу суспільства і розгортання інформаційної революції все більше розвивається початкова база, обумовлюючи необхідність і самодостатність державного регулювання на певній території.

У наш час на зміну традиційній міжнародній регулюючій системі, що представляла собою сукупність національних держав, взаємодіючих одна з одною, приходить нова багатоярусна глобальна регулююча система, де взаємодіють вже не тільки національні держави, а й міжнародні урядові і неурядові організації, транснаціональні корпорації. У сучасних умовах світове господарство представляє

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

собою глобальний господарський механізм, сформований національними господарствами, пов'язаними між собою системою міжнародних економічних відносин.

Характерною особливістю сучасного розвитку є зростання масштабності процесів, які відбуваються в політичній, економічній, науково-технічній, гуманітарній сферах суспільства. Антропотехногенний вплив, обумовлений науково-технічним прогресом людської цивілізації, особливо з другої половини ХХ сторіччя, призвів до загострення екологічної ситуації в світі. Дія людини на природу порушила баланс екологічних процесів, що склалися. Негативні екологічні наслідки господарської діяльності у всьому світі призвели до деградації біосфери, порушення природної рівноваги і інших негативних наслідків.

Однією з проблем світового розвитку, яка досягла глобального характеру, є екологічна. Загрози екологічного характеру, пов'язані з деградацією навколишнього середовища, виникають як на локальному, так і на світовому рівнях. На локальних рівнях екологічні проблеми пов'язані із забрудненням повітря в містах, забрудненням водоймищ, вирубок лісів і деградацією ґрунтів. Найгострішими проблемами глобального навколишнього середовища є зміна клімату, втрати біологічної різноманітності, погіршення міжнародних вод. В даний час визнається, що міжнародна співпраця служить наріжним каменем в процесі підтримки екологічного балансу. Відповідно, збереження екологічної рівноваги і заходи з захисту навколишнього середовища (одночасно і на локальному, і на загальносвітовому рівнях) вимагають координації міжнародних зусиль. Вони повинні об'єднати в собі фінансові стимули, активізацію ринкових інструментів і механізмів, законодавче забезпечення, збалансований облік як загальних, так і національних інтересів.

Одностороннє вирішення екологічних проблем будь-якою державою не здатне якісно вплинути на ефективність природоохоронних заходів. Трансграничний характер забруднення, перш за все, повітряного і водного басейнів, вимагає колективних зусиль всієї світової спільноти. Тільки завдяки спільним діям людства можна забезпечити, з одного боку, максимально повне задоволення його потреб, а з іншого, сформувані екологічно безпечно для нього середовище. Вирішити комплекс екологічних проблем в сучасних умовах може *єдина (глобальна) система міжнародної екологічної безпеки*.

Вперше проблемам екологізації міжнародних економічних відносин була присвячена конференція ООН (Стокгольм, 1972 р.), в рамках якої отримав схвалення «План дій у сфері навколишнього середовища». Для контролю і координації міжнародної екологічної політики був створений спеціалізований орган – Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП). Окрім основної функції – координації діяльності у сфері природокористування, дана організація виконує роль міжнародного центру, який відповідає за рішення глобальних екологічних проблем, практичних природоохоронних завдань і визначає пріоритети з фінансування конкретних екологічних програм. Конференцією проголошені базові принципи природоохоронної діяльності світової спільноти: рівноправність діяльності, кооперація і координація, невтручання в справи інших держав, запобігання нанесенню збитків природі. Основними напрямками розвитку міжнародної співпраці, які формують систему міжнародної екологічної безпеки з того часу, стають наступні:

- охорона здоров'я і підвищення добробуту населення;
- охорона ґрунтів і вод, боротьба з пустелями;
- освіта, професійна підготовка й інформаційне забезпечення охорони природи;
- захист Світового океану;
- охорона рослинності, диких тваринних і генетичних ресурсів;
- проблеми енергетичних ресурсів і енергозбереження.

Різні держави мають різні власні інтереси, тому міжнародна співпраця можлива за наявності загальної мети, але щоб при цьому враховувалися і національні інтереси.

До кінця ХХ сторіччя сформувалася нова тенденція світового розвитку, основним критерієм якої стає збалансованість соціально-економічного, технологічного, фінансового, політичного розвитку і темпів використання природних ресурсів з урахуванням потреб як сучасного, так і майбутнього поколінь. Відповідно до даної концепції формуються і напрями подальшого розвитку міжнародної екологічної безпеки в умовах глобалізації світового господарства, які були прийняті на конференції в Ріо-де-Жанейро в 1992 році. Основним програмним документом, прийнятим на конференції, стає «Порядок денний – ХХІ», відповідно до якого базові принципи міжнародної природоохоронної діяльності, проголошені Стокгольмською конференцією, доповнюються наступними:

- моніторинг, науковий аналіз і оцінка навколишнього середовища;
- урахування трансграничного характеру екологічних забруднень;
- інтернаціоналізація природоохоронних ресурсів;
- співпраця у вигляді глобального партнерства, створення міжнародної еколого-економічної системи, направленої на забезпечення економічного зростання і постійного розвитку у всіх країнах;
- ухвалення ефективного екологічного законодавства; ;
- участь широких верств населення в природоохоронній діяльності; досягнення екологічної стабільності як умови стабільного розвитку світового господарства в цілому.

Організаційний механізм системи міжнародної екологічної безпеки формують, перш за все, ООН і її спеціалізовані установи. Окрім ЮНЕП, в системі ООН діє ряд організацій, які координують і організовують міжнародну співпрацю в природоохоронній сфері: ЮНЕСКО, Всесвітня організація охорони здоров'я, Продовольча і сільськогосподарська організація, Міжнародна морська організація, Міжнародне агентство з ядерної енергетики, Всесвітня метеорологічна організація і ін. Характерними особливостями системи міжнародної екологічної безпеки стають: гнучкість, прозорість діяльності, динамічність, постійний розвиток і трансформація.

У структурі організаційного механізму міжнародної екологічної безпеки особливо слід виділити міждержавні регіональні і субрегіональні програми співпраці, значення яких посилюється в умовах активізації інтеграційних процесів у світі. Так, наприклад, мета дій Європейської економічної комісії ООН (ЄЕК ООН) у області навколишнього середовища в широкому значенні полягає в тому, щоб зберегти навколишнє середовище і здоров'я людини та сприяти стійкому розвитку його країн-членів відповідно до «Порядку денного – ХХІ». У практичному значенні мета полягає в тому, щоб зменшити забруднення навколишнього середовища для того, щоб звести до мінімуму збиток, що наноситься навколишньому середовищу, і уникнути загрози навколишньому середовищу для майбутніх поколінь. Для досягнення цього ЄЕК ООН схвалила підхід, заснований на чотирьох наступних аспектах:

1. Комітет з екологічної політики ЄЕК ООН дасть можливість урядам спільно сформулювати політичну стратегію в області навколишнього середовища і підтримати її втілення в життя шляхом організації семінарів, робочих груп і місій консультантів і створити форум для обміну досвідом і кращими практиками.

2. ЄЕК ООН також бере на себе активну роль у певних регіональних і міжрегіональних процесах, особливо «Навколишнє середовище для Європи» і трьохкомпонентна співпраця в області охорони навколишнього середовища, транспорту й охорони здоров'я.

3. Через Огляди результативності екологічної діяльності, ЄЕК ООН проводить оцінку зусиль окремих країн зі зниження рівнів забруднень навколишнього середовища і управління їх природними ресурсами, і дає рекомендації для поліпшення результативності їх діяльності в області навколишнього середовища.

4. ЄЕК ООН проводить переговори за п'ятьма угодами в області охорони навколишнього середовища, всі з них на даний час набули чинності:

- Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані;
- Конвенція про оцінку дії на навколишнє середовище в транскордонне контексті;
- Конвенція з охорони і користування транскордонних водотоків і міжнародних озер;
- Конвенція про транскордонний вплив промислових аварій;
- Конвенція про доступ до інформації, участі громадськості в процесі прийняття рішень і доступі до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Найважливішою складовою міжнародної екологічної безпеки є фінансовий механізм, оскільки для практичної реалізації заходів, направлених на вирішення екологічних проблем потрібно щорічно не менш ніж 600 млрд. дол. США. З урахуванням значного об'єму необхідних фінансових ресурсів для реалізації екологічних програм, глобалізація фінансового механізму міжнародної екологічної безпеки дозволить забезпечити не тільки кількісні, але й якісні зміни. В цілому слід зазначити, що глобальні екологічні проблеми можуть бути вирішені тільки за умови вироблення адекватної моделі стійкого соціально-економічного розвитку людства. Успішне просування на шляху до стійкішого розвитку з погляду охорони навколишнього середовища припускає наявність наступних факторів:

- регіональні і національні стратегії і плани, які повинні забезпечити включення в процес прийняття рішень екологічного характеру;
- інструменти для забезпечення відповідного планування управління територіями, зокрема, таких окремо взятих територій, як міські зони і прибережні регіони;
- широкий спектр інструментів політичної дії, який повинен служити доповненням до традиційно діючих законодавчих і правових інструментів і сприяти гнучкому вирішенню складних проблем, при урахуванні інтересів всіх сегментів світової спільноти;
- партнерське співробітництво (екологічна інтеграція) між всіма державними структурами і відомствами, учасниками економічного життя і представниками широкої громадськості і громадянського суспільства, а також ініціативи окремих учасників загального процесу.

В цілому, слід зазначити, що глобальні екологічні проблеми можуть бути вирішені тільки за умови вироблення адекватної моделі стійкого соціально-економічного розвитку людства. Успішне просування на шляху до стійкішого розвитку з погляду охорони навколишнього середовища припускає наявність наступних факторів:

- регіональні і національні стратегії і плани, які повинні забезпечити включення в процес прийняття рішень екологічного характеру;
- інструменти для забезпечення відповідного планування управління територіями, зокрема таких окремо взятих територій, як міські зони і прибережні регіони;
- широкий спектр інструментів політичної дії, який повинен служити доповненням до традиційно діючих законодавчих і правових інструментів і сприяти гнучкому вирішенню складних проблем, враховуючи при цьому інтереси всіх сегментів світової спільноти;
- партнерська співпраця (екологічна інтеграція) між всіма державними структурами і відомствами, учасниками економічного життя і представниками широкої громадськості і громадянського суспільства, а також ініціативи окремих учасників загального процесу.

Глобальні екологічні проблеми призводять не тільки до економічних, але і до соціальних втрат (перш за все, це відноситься до зниження якості життя і, як наслідок, до погіршення здоров'я населення). І якщо економічні втрати можна підрахувати, то оцінити величину соціальних втрат досить складно, оскільки вони мають, як правило, довгостроковий характер.

Навколишнє середовище є не тільки базисом матеріального виробництва, але і виконує важливу функцію духовного (естетичного) буття людини, тому цілком закономірним є той факт, що забруднене середовище (тим більше екологічно небезпечне) перешкоджає оптимальному розвитку процесів суспільного відтворення. Екологічні проблеми набули глобального характеру через свій загальнопланетарний характер і значення, що зачіпає життєві інтереси населення всіх країн, незалежно від досягнутого рівня розвитку. Як результат, розвиток міжнародної системи екологічної безпеки в сучасних умовах стає одним із ключових моментів глобальної безпеки. Індикаторами міжнародної екологічної безпеки можуть стати стабільність соціального розвитку людства, стійке і динамічне економічне зростання національних економік, дотримання екологічного імперативу в системі економічного розвитку.

РЕЗЮМЕ

Стаття присвячена дослідженню особливостей розвитку екологічної складової міжнародної економічної безпеки в сучасних умовах

Ключові слова: екологічна складова, економічна безпека

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена исследованию особенностей развития экологической составляющей международной экономической безопасности в современных условиях

Ключевые слова: экологическая составляющая, экономическая безопасность

SUMMARY

The article is devoted to research of international economic security` ecological component in the modern conditions

Key words: environmental component, economic security

РОЗВИТОК ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ХІМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В МЕЖАХ ІНТЕГРАЦІЙНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ГУАМ

Ляшенко В.І., д.е.н., керівник філії Інституту економіки промисловості НАН України при Луганському національному університеті ім. Т.Шевченка

Тубольцева Т. О., магістр

Бережна Т.Ф., науковий співробітник

Одним із важливих факторів зростання та раціонального використання промислового потенціалу України на сучасному етапі стає регіональна економічна інтеграція. Актуальність статті полягає у тому, що по-перше, Україна співіснує і взаємодіє зі світовою економікою та залежить від трансформаційних процесів, що проходять на глобальному рівні. По-друге, інтеграційний напрям є одним із головних векторів зовнішньоекономічного розвитку та участі України у глобальних економічних процесах. По-третє, курс на європейську інтеграцію економіки закріплено у законодавчих та нормативних актах України.

Конкурентоспроможність конкретної нації залежить від здатності її промисловості вводити інновації і модернізуватися. В результаті тиску і вимог ринку компанії збільшують свою перевагу в боротьбі з найсильнішими присутніми на світовому ринку конкурентами. Вони отримують користь від присутності на ринку сильних внутрішніх суперників, агресивних постачальників і вимогливих місцевих споживачів [1]. На міжнародному ринку конкурують фірми, а не країни. Необхідно зрозуміти, як фірма створює і утримує конкурентну перевагу, аби з'ясувати роль країни в цьому процесі. На сучасному етапі конкурентні можливості фірм не обмежені межами їх країни базування. На роль глобальних стратегій в створенні конкурентної переваги слід звернути особливу увагу, оскільки ці стратегії повністю міняють роль країни базування [2, с.33]. У сучасній економічній ситуації, коли конкуренція в світових масштабах все зростає, роль держав стає все більш важливою. У міру того як основа конкурентної боротьби все більше зміщується у бік створення і освоєння знань, роль держави зростає [3-5]. Конкурентна перевага створюється через сильно локалізовані процеси. Відмінності в національних цінностях, в культурі, структурі економіки, в існуючих організаціях і історичному розвитку - все це вносить свій вклад до досягнення успішної конкурентоспроможності [6-8]. Існують дуже сильні відмінності в структурі конкурентоспроможності для кожної з країн, оскільки жодна держава не може бути конкурентоздатною у всіх, або хоч би в більшості галузей. Зрештою конкретні країни досягають успіху в певних галузях у зв'язку з тим, що їх внутрішні умови опиняються у відповідних випадках найбільш сприятливими,